

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język polski
<i>Poziom:</i>	Poziom podstawowy
<i>Formy arkusza:</i>	MPO-P1_1P-204, MPO-P1_2P-204, MPO-P1_3P-204, MPO-P1_4P-204, MPO-P1Q1P-204, MPO-P1Q3P-204
<i>Termin egzaminu:</i>	Termin poprawkowy – wrzesień 2020 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	30 września 2020 r.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne spełniające warunki zadania.

Nr zadania	Poprawne odpowiedzi	Schemat punktowania
1.	Poprawna odpowiedź PRAWDA FAŁSZ FAŁSZ	1 p. – za trzy poprawne odpowiedzi. 0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną albo brak odpowiedzi.
2.	Poprawna odpowiedź A	1 p. – za poprawną odpowiedź. 0 p. – za odpowiedź niepoprawną albo brak odpowiedzi.
3.	Przykładowe odpowiedzi <ul style="list-style-type: none"> • <i>Zmiana znaczenia wyrazu ‘wyzwanie’ zaszła w wyniku postępującego wpływu języka angielskiego na język polski.</i> • <i>Na skutek globalizacji kultury pierwotne znaczenie wyrazu ‘wyzwanie’ zostało zmodyfikowane pod wpływem znaczenia angielskiego wyrazu ‘challenge’.</i> • <i>Źródłem zmiany jest wpływ języka angielskiego (obcego) na język polski.</i> • <i>Powszechność angielskiego wyrazu ‘challenge’ doprowadziła do zmiany znaczenia wyrazu ‘wyzwanie’</i> 	1 p. – za poprawne wskazanie źródła zmiany znaczenia wyrazu <i>wyzwanie</i> . 0 p. – za odpowiedź niepoprawną albo brak odpowiedzi.
4.1	Przykładowa odpowiedź <ul style="list-style-type: none"> • <i>Obiecywać, proponować dużą nagrodę, zapłatę komuś, kto zrobi rzecz uważaną za niemożliwą do wykonania.</i> • <i>Mówić o wysokiej nagrodzie, zapłacie komuś, kto zrobi coś, co uważane jest za niemożliwe do wykonania.</i> • <i>Uznanie, że znalezienie kogoś, kto wykona coś jest niemożliwe lub może zdarzyć się rzadko – nawet jeśli obieca się wysoką nagrodę.</i> • <i>Przyznanie nagrody komuś, kto dokona rzeczy wyjątkowo trudnej.</i> 	1 p. – za poprawne wyjaśnienie znaczenia frazeologizmu. 0 p. – za odpowiedź niepoprawną albo brak odpowiedzi. <i>Uwaga. Nie zalicza się odpowiedzi, z której <u>nie wynika</u>, że na uznanie zasługuje wykonanie czegoś, co jest <u>trudne lub niemożliwe</u>, np. <u>wysoka nagroda dla kogoś, kto to wykona.</u></i>
4.2	Przykładowe odpowiedzi <ul style="list-style-type: none"> • <i><u>Ale</u> duża nagroda należy się <u>temu, kto dziś</u> w rzeczowniku ‘wyzwanie/wyzwania’ rozpozna zapożyczenie znaczeniowe z języka angielskiego / z języka obcego / z innego języka.</i> • <i><u>Ale</u> duża nagroda należy się <u>temu, kto dziś</u> w rzeczowniku ‘wyzwanie/wyzwania’ rozpozna zapożyczenie znaczeniowe.</i> • <i><u>Ale</u> duża nagroda należy się <u>temu, kto dziś</u> wie/rozumie, że nowe znaczenie rzeczownika ‘wyzwanie/wyzwania’ zostało zapożyczone z języka angielskiego.</i> 	1 p. – za poprawne zastąpienie wskazanych w poleceniu sformułowań z zachowaniem sensu zdania potwierdzonego kontekstem ostatniego akapitu tekstu. 0 p. – za odpowiedź niepoprawną, niepełną albo brak odpowiedzi.

	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Ale</u> rzadko można spotkać <u>tego, kto dzisiaj</u> w rzeczowniku 'wyzwanie/wyzwania' rozpoznać zapożyczenie znaczeniowe z języka angielskiego / z języka obcego / z innego języka. • <u>Ale</u> trudno znaleźć <u>tego, kto dziś</u> ma świadomość, że nowe znaczenie słowa 'wyzwanie' pochodzi z języka angielskiego. 	<p>Uwaga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jeżeli ze zredagowanego przez zdającego zdania nie wynika, że sformułowanie 'tak odczuwa ten wyraz' oznacza świadomość użytkownika języka, że rzeczownik 'wyzwanie' jest zapożyczeniem znaczeniowym, to przyznaje się 0 punktów. • Dopuszczalne są odpowiedzi zawierające zaimek 'ten' w innym przypadku niż celownik oraz inny wariant przysłówka 'dziś' tj. 'dzisiaj'.
5.	Poprawna odpowiedź D	1 p. – za poprawną odpowiedź. 0 p. – za odpowiedź niepoprawną albo brak odpowiedzi.
6.	Przykładowe odpowiedzi <i>spotykamy się, czytamy, słyszymy, proszę zauważyć, powinniśmy (odpowiedzieć)</i>	1 p. – za poprawne wskazanie dwóch sformułowań. 0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną albo brak odpowiedzi.
7.1.	Poprawna odpowiedź Autor: <i>Bolesław Prus</i> Tytuł: „ <i>Lalka</i> ”	1 p. – za poprawne podanie nazwiska autora i tytułu utworu. 0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną albo brak odpowiedzi. Uwaga. <i>Uznaje się odpowiedzi B. Prus, Prus. Nie uznaje się pomyłki w imieniu, np. Bronisław Prus.</i>
7.2	Przykładowe odpowiedzi Fragment 1. <i>W kontekście podanego fragmentu można mówić o wyzwaniach zdefiniowanych przez A. Markowskiego jako trudne zadania, nowe sytuacje, z którymi trzeba się w życiu zmierzyć. Miłość Stanisława Wokulskiego do Izabeli Łęckiej sprawiła, że podejmował się wciąż trudnych lub nowych zadań, np. zbliżył się do ukochanej, mimo że pochodziła z wyższej niż on warstwy społecznej, nauczył się języka angielskiego.</i> Fragment 2. <i>W kontekście podanego fragmentu wyraz 'wyzwanie' został użyty w opisanym przez A. Markowskiego pierwotnym znaczeniu tj. sprowokowania kogoś do rywalizacji np. w formie pojedynku. Fragment 2. zawiera refleksje barona</i>	2 p. – za poprawne przyporządkowanie znaczeń wyrazu wyzwanie do obu fragmentów oraz poprawne wyjaśnienie tego przyporządkowania. 1 p. – za poprawne przyporządkowanie znaczenia wyrazu wyzwanie do jednego z fragmentów oraz poprawne wyjaśnienie tego przyporządkowania.

	<i>Krzeszowskiego w odniesieniu do sytuacji, w której się znalazł, tj. konieczności wzięcia udziału w pojedynku, na który wyzwał go Stanisław Wokulski.</i>	0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną albo brak odpowiedzi.								
8.	<p>Poprawna odpowiedź</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Akapit</th> <th>Pytanie</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>3.</td> <td>F</td> </tr> <tr> <td>5.</td> <td>D</td> </tr> <tr> <td>7.</td> <td>B</td> </tr> </tbody> </table>	Akapit	Pytanie	3.	F	5.	D	7.	B	<p>2 p. – za poprawne przyporządkowanie trzech pytań.</p> <p>1 p. – za poprawne przyporządkowanie dwóch pytań.</p> <p>0 p. – za poprawne przyporządkowanie jednego pytania, odpowiedź niepełną lub niepoprawną albo brak odpowiedzi.</p>
Akapit	Pytanie									
3.	F									
5.	D									
7.	B									
9.	<p>Przykładowe odpowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Fascynacja oryginałem.</i> • <i>Miłość do książki.</i> • <i>Walory literackie (artystyczne i językowe) dzieła.</i> • <i>Chęć sprostania wyzwaniu, jakim jest tłumaczenie arcydzieła.</i> • <i>Chęć uwspółcześnienia przekładu/zastosowania współczesnej koncepcji przekładu.</i> • <i>Realizacja zamówienia.</i> 	<p>2 p. – za poprawne wskazanie trzech powodów.</p> <p>1 p. – za poprawne wskazanie dwóch powodów.</p> <p>0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną albo brak odpowiedzi.</p>								
10.	<p>Przykładowe odpowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Za pomocą tego porównania autor tekstu podkreślił, że tłumacz wykonuje swój zawód / wykonuje pracę, z której się utrzymuje.</i> • <i>Użycie porównania pracy tłumacza do pracy szewca wyjaśnia, że podjęcie się tłumaczenia tekstu nie zawsze wynika z fascynacji dziełem, często bywa realizacją zlecenia.</i> • <i>Porównanie pracy tłumacza do pracy szewca służy zilustrowaniu przykładem specyfiki zawodu tłumacza, który jest rzemieślnikiem tak jak szewc.</i> • <i>To porównanie wskazuje na podobieństwo sytuacji szewca i tłumacza – pierwszy szyje buty na zamówienie, drugi pracuje nad przekładami zleconymi przez wydawnictwo.</i> 	<p>1 p. – za poprawne i zgodne z tekstem wyjaśnienie.</p> <p>0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi.</p>								
11.1	<p>Poprawna odpowiedź <i>czytało</i></p>	<p>1 p. – za poprawne wypisanie z tekstu antonimu.</p> <p>0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi.</p>								

11.2	<p>Przykładowe odpowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Autor pozytywnie ocenia przekłady dzieł dokonane w powojennej Polsce, ponieważ uważa, że książki tłumaczyli wtedy profesjonalści (wybitni tłumacze), a wydawnictwa bardzo dbały o poprawność języka i staranność edycji.</i> • <i>Zmieniła się koncepcja przekładu tekstów, dlatego powojenne przekłady są inne niż współczesne, ale nie oznacza to, że są gorsze.</i> 	<p>1 p. – za poprawne wyjaśnienie, co autor sądzi o dawnych przekładach arcydzieł.</p> <p>0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi.</p>
12.	<p>Przykładowa odpowiedź</p> <p><i>Wiktor Dłuski w swoim artykule zastanawia się nad sensownością dokonywania nowych przekładów arcydzieł literackich. Podaje powody, dla których tłumacze podejmują się tego zadania. Wyjaśnia też, jak wraz z upływem czasu zmieniła się koncepcja przekładu. Oceniając pozytywnie istniejące tłumaczenia wybitnych dzieł i dzieląc się osobistym doświadczeniem, stwierdza, że można dokonywać nowych przekładów, ale nie jest to konieczne.</i></p>	<p>3 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; adekwatny poziom uogólnienia; streszczenie logicznie spójne; właściwa liczba słów.</p> <p>2 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia LUB logicznej spójności streszczenia.</p> <p>1 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia ORAZ logicznej spójności streszczenia.</p> <p>0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.</p>
Razem:		20

Zadanie 14. (0–50)

Temat 1. Nadzieja – źródło duchowej siły czy słabości człowieka? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do podanego fragmentu *Lalki* Bolesława Prusa, całej powieści oraz do wybranego tekstu kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów.

Wskazówki do tematu nr 1.

- Teza musi być zgodna z poleceniem, fragmentem tekstu, odniesieniem do całości utworu oraz z przywołanym tekstem kultury.
- Uzasadnienie powinno wynikać z interpretacji załączonego fragmentu, odwołania do *Lalki* i innego tekstu kultury, a odwołania te muszą być funkcjonalne dla argumentacji, nie mogą być prostym streszczeniem.
- W przypadku *Lalki* i innych utworów oznaczonych gwiazdką w podstawie programowej błąd rzeczowy może mieć charakter błędu kardynalnego.

Kryteria oceny rozprawki

A	B	C	D	E	F	G	H	I
Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu	Uzasadnienie stanowiska	Poprawność rzeczowa	Zamyślenie kompozycyjne	Spójność lokalna	Styl tekstu	Poprawność językowa	Poprawność zapisu	
6	18 12	4	6	2	4	6	4	
Stanowisko jest adekwatne do problemu podanego w poleceniu	Uzasadnienie trafne, szerokie i pogłębione Uzasadnienie trafne i szerokie	Brak błędów rzeczowych	Kompozycja funkcjonalna	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	Styl stosowny	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące	
3	8 4	2	3	1	2	3	2	
Stanowisko jest częściowo adekwatne do problemu podanego w poleceniu	Uzasadnienie trafne, ale wąskie Uzasadnienie częściowe	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	Znaczone zaburzenia spójności	Styl częściowo stosowny	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	
0	0	0	0	0	0	0	0	
Stanowisko jest nieadekwatne lub brak stanowiska	Brak uzasadnienia stanowiska	Błędy rzeczowe	Brak zamyślenia kompozycyjnego	Wypowiedź niespójna	Styl niestosowny	Liczne błędy rażące	Liczne błędy rażące	

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia dotyczące kryteriów oceny rozprawki

A. Sformułowanie stanowiska (np. w postaci tezy lub hipotezy). Zdający powinien zrozumieć problem postawiony w poleceniu i sformułować stanowisko będące rozwiązaniem problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą rozwiązania problemu**.

Adekwatność to odpowiedniość (zgodność, współmierność) **stanowiska i problemu** (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować postawę ambiwalentną wobec istoty problemu).

Sformułowanie stanowiska będącego częścią udaną próbą odpowiedzi problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub niepełnego zrozumienia tekstu.

Wypowiedź argumentacyjna, w której brak stanowiska, może zawierać jedynie streszczenie tekstu, biografię autora itp. lub rozwijać myśli niezwiązane z poleceniem.

Sformułowanie stanowiska nie musi stanowić wyodrębnionej części rozprawki.

B. Uzasadnienie stanowiska jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne**, czy jest **szerokie** i czy jest **pogłębione**.

Uzasadnienie nie musi być graficznie wyodrębnioną częścią rozprawki.

Uzasadnienie:

- **pogłębione** to uzasadnienie, w którym zdający **wnikliwie** odniósł się w rozwinięciu do **wszystkich elementów** polecenia,
- **trafne** zawiera logicznie poprawne argumenty (czyli stwierdzenia poparte przykładami) za przyjętym rozwiązaniem problemu.

Szerokość uzasadnienia ocenia się na podstawie tego, czy zdający w swojej wypowiedzi odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu. **Uzasadnienie jest:**

- **szerokie**, jeśli zdający trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu,
- **wąskie**, jeśli zdający trafnie odniósł się tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu (np. nie odniósł się do podanego w zadaniu tekstu lub nie przywołał innego tekstu kultury),
- **częściowe**, jeżeli (a) niektórych argumentów nie można uznać za logicznie poprawne wobec przyjętego stanowiska lub (b) niektóre argumenty są niepoparte przykładami, lub (c) niektóre argumenty są wzajemnie sprzeczne.

Wypowiedź argumentacyjna, w której **brak uzasadnienia**, nie zawiera logicznie poprawnych argumentów za przyjętym rozwiązaniem problemu lub rozwija myśli niezwiązane ze stanowiskiem.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na uzasadnienie stanowiska wobec problemu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe. **Błąd kardynalny** to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja oceniana jest ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu** zgodnie z gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności,
- **częściowo stosowny**, jeśli w wypowiedzi zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.
- Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.
- **nienstosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na **liczbę i wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego.

Temat 2. Zinterpretuj podany utwór. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów.

Wskazówki do tematu 2.

- Koncepcja interpretacyjna zdającego musi być widoczna w pracy, choć nie musi być wyrażona w formie tezy, może wynikać pośrednio z wyводу.
- Przywołany przez zdającego kontekst powinien być sfunkcjonalizowany (nawiązujący do tekstu i pogłębiający koncepcję interpretacyjną). Nie wystarczy samo wskazanie lub hasłowe odwołanie się do niego.
- Proste odczytanie (parafrazowanie, streszczanie) utworu nie jest jego interpretacją.

Kryteria oceny interpretacji utworu poetyckiego

A	Koncepcja interpretacyjna	B	Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
9	Koncepcja niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłowne	15	Uzasadnienie trafne i pogłębione	4	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	6	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
6	Koncepcja niesprzeczna z utworem, ale niespójna i/lub obejmująca w większości znaczenia dosłowne	10	Uzasadnienie trafne, ale niepogłębione	2	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczone zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	3	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
3	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworem	5	Uzasadnienie częściowo trafne												
0	Brak koncepcji lub koncepcja całkowicie sprzeczna z utworem	0	Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów

Objaśnienia dotyczące kryteriów oceny interpretacji utworu poetyckiego

A. Koncepcja interpretacyjna jest efektem poszukiwania przez zdającego całościowego sensu utworu, tzn. jest pomysłem na jego odczytanie (wyrażonym np. w postaci tezy lub hipotezy interpretacyjnej). Ocenia się ją ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworem** i czy jest **spójna**, a także czy zdający dociera do sensów niedosłownych interpretowanego utworu, czy czyta go jedynie na poziomie dosłownym.

Koncepcja może być:

- **częściowo sprzeczna** z utworem, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmentcie) znajduje potwierdzenie w tekście.
  - **całkowicie sprzeczna** z utworem, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmentcie) nie znajduje potwierdzenia w tekście.
  - **spójna**, gdy obejmuje i łączy w całość odszukane przez piszącego sensy utworu.
  - **niespójna**, gdy jest fragmentaryczna, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy częściowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania całościowego sensu utworu, oraz gdy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (niesprzeczne z interpretowanym utworem).
- Brak koncepcji** to brak śladów poszukiwania sensu utworu (całościowego i/lub sensów częściowych) – praca nie jest interpretacją, a np. streszczeniem. Koncepcja interpretacyjna nie musi stanowić wyodrębnionej części pracy, może wynikać z jej całościowej wymowy.
- B. Uzasadnienie interpretacji** jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

Uzasadnienie może być:

- **trafne**, jeśli zawiera wyłącznie **powiązane z tekstem argumenty za odczytaniem sensu utworu**. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstu.
- **częściowo trafne**, jeśli w pracy – oprócz argumentów niepowiązanych z tekstem lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – został sformułowany przynajmniej jeden argument powiązany z tekstem i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
- **pogłębione**, jeśli znajduje potwierdzenie nie tylko w tekście, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Uczeń powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.
- **niepogłębione**, gdy zdający przywołuje argumenty tylko z tekstu albo tylko z kontekstu. Wszystkie argumenty muszą być sfunkcjonalizowane.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja jest oceniana ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu** zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna. **E. Spójność lokalną** ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem w akapitach. Znaczące zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.
- **częściowo stosowny** dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

I. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego.

USTALENIA DOTYCZĄCE BŁĘDÓW ORTOGRAFICZNYCH W PRACACH MATURALNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

Komisja Dydaktyczna Rady Języka Polskiego ustaliła, że podstawą podziału błędów ortograficznych na błędy rażące i błędy drugorzędne są reguły ortograficzne. Do błędów ortograficznych rażących zaliczono:

- błędy w zakresie pisowni wyrazów z ó-u, rz-ż (w tym wyjątki od pisowni rz po spółgłoskach), ch-h;
- błędy w zakresie pisowni *nie* z różnymi częściami mowy;
- błędy pisowni zakończeń *-ji, -ii, -i*;
- błędy w pisowni wielką i małą literą (z wyjątkiem pisowni przymiotników dzierżawczych);
- błędy w zakresie pisowni części *-by* z osobowymi formami czasownika;
- błędy w zapisie przedrostków *roz-, bez-, wes-, wz-, ws-*;
- błędy w pisowni nosówek (*ą, ę*) oraz połączeń *om, on, em, en*.

Pozostałe odstępstwa od reguł ortograficznych, w tym m.in.: pisownię wyrazów przymkowych, dzielenie wyrazów przy przenoszeniu do nowej linii, pisownię zakończeń *-ski, -cki, -dzki, -stwo, -wstwo*; pisownię przedrostków *z-, s-, ś-*; pisownię *-by* z pozostałymi częściami mowy postanowiono traktować jako błędy drugorzędne.

USTALENIA DOTYCZĄCE BŁĘDÓW INTERPUNKCYJNYCH W PRACACH MATURALNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

1. Rażące błędy interpunkcyjne:

- a) postawienie jakiegokolwiek znaku interpunkcyjnego na początku wiersza
- b) brak znaku interpunkcyjnego (głównie: kropki, wykrzyknika, pytajnika) na końcu wypowiedzenia pojedynczego lub złożonego
- c) pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym, w którym części składowe są połączone bezpośrednio (On idzie do kina, ja zostaję w domu.)
- d) pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie – przed spójnikiem (również z przyimkiem), zaimkiem, a także przed częścią nadrzędną (Idź tam, dokąd ci każą)
- e) pominięcie przecinka przed imiesłowem zakończonym na *-ąc, -szy*
- f) pominięcie pierwszego przecinka (lub obu) w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie z częścią składową wplecioną (z tzw. zdaniem albo wyrażeniem wtrąconym) (Auto, które oglądał, było za drogie)
- g) w wypowiedzeniu złożonym współrzędnie – pominięcie przecinka przed spójnikami przeciwstawnymi, wynikowymi, synonimicznymi (czyli włącznymi), np. *ale, lecz, jednak, więc, dlatego, czyli, to jest, to znaczy*, a także postawienie przecinka przed spójnikami łącznymi, rozłącznymi, wyłączającymi, np. *i, oraz, albo, lub, ani, ni*. Te same przepisy obowiązują w wypowiedzeniu pojedynczym – między składnikami połączonymi spójnikami
- h) pominięcie przecinka w zdaniu złożonym porównawczym (Jest mądrzejszy, niż myślałam.)
- i) postawienie dwukropka, przecinka lub średnika po skrótce, po którym należy postawić kropkę, także po takim skrótce, po którym kropki się nie stawia
- j) brak kropki po skrótce, po którym należy ją postawić, lub postawienie kropki po skrótce, po którym jej się nie stawia

- k) brak przecinka między jednorodnymi (równorzędnymi) składnikami (częściami zdania) szeregu, którego części składowe nie są połączone spójnikami, a także brak spójnika między składnikami powtórzonymi (Kupiła w sklepie mąkę, cukier i inne produkty)
  - l) brak dwukropka przed przytoczeniem cudzych lub własnych słów
  - m) brak dwukropka przy wymienianiu tytułu dzieła, nazwy, terminu, jeżeli nie są one w tekście w inny sposób wyróżnione (np. kursywą lub cudzysłowem)
  - n) brak myślnika (otwierającego i zamykającego), ujmującego wyrazy lub wypowiedzenia wtrącone. *Uwaga: tę samą funkcję pełnią nawiasy albo przecinki*
  - o) brak myślników (lub myślnika) wydzielających człony wtrącone w cytowany tekst oraz tekst odautorski w partiach dialogowych
  - p) brak cudzysłowu w tytułach publikacji, cytowanych wyrazach, zdaniach i wyrażeniach, jeżeli nie są one wyróżnione inaczej (np. kursywą).
2. Trzy błędy interpunkcyjne drugorzędne liczone są jako jeden błąd rażący.

INFORMACJA O ZASADACH OCENIANIA PRAC Z JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW ZE STWIERDZONYMI DYSFUNKCJAMI

W pracy maturalnej z języka polskiego autorstwa zdającego, u którego stwierdzono dysleksję i dysortografię, nie należy uwzględniać w ocenie następujących błędów:

- a) zmienionej kolejności liter w wyrazach,
- b) wstawionych dodatkowo liter w wyrazie, opuszczonych lub przestawionych liter,
- c) opuszczonego początku lub końca wyrazu,
- d) występowania w wyrazach głosek dźwięcznych zamiast bezdźwięcznych i odwrotnie,
- e) mylenia głosek „r” i „j”, głosek nosowych z końcówką fleksyjną, np.: *ę-em, ą-om*,
- f) mylenia przedrostków z przyimkami, np.: *pode szły*; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: *wklasie, zachwilę, napewno*,
- g) niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: *rosinie* zamiast *rośnie*, *skosiny* zamiast *skośny*,
- h) błędnego stosowania lub niestosowania znaków interpunkcyjnych.